

TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG LỄ HỘI TRONG TRƯỜNG MẦM NON

ĐINH THỊ THANH HUYỀN

Email: dinhthanhuyen77@gmail.com

Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương

ORGANIZING FESTIVE AND CEREMONY ACTIVITIES IN PRESCHOOL

TÓM TẮT

Tổ chức hoạt động văn hóa nghệ thuật trong ngày lễ, ngày hội ở trường mầm non mang ý nghĩa nhân văn to lớn. Qua các hoạt động trong ngày lễ, ngày hội, trẻ mầm non được mở rộng vốn hiểu biết văn hóa, xã hội, làm phong phú thêm đời sống tinh thần, có thêm kinh nghiệm sống, phát triển nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm - kỹ năng xã hội và thẩm mỹ, đây là những yếu tố không thể thiếu trong đời sống trẻ thơ. Bài viết đề cập đến một số vấn đề cần được quan tâm khi tổ chức hoạt động lễ, hội trong trường mầm non.

Từ khóa: Hoạt động lễ hội trong trường mầm non, Lễ hội trong trường mầm non

ABSTRACT

Organizing cultural and artistic activities during holidays and festivals in kindergartens has great human significance. Through activities during holidays and festivals, preschool children are expanded their cultural and social knowledge, enrich their spiritual life, have more life experiences, develop awareness, language, and love, cold - social and aesthetic skills, these are indispensable factors in childhood. The article mentions a number of issues that need to be considered when organizing festival activities in preschools.

Keywords: Festive activities in preschools, Festivals in preschools

Đặt vấn đề

Lễ - hội không đơn thuần chỉ là một chương trình hoạt động văn nghệ tổng hợp mà là một sự kiện văn hóa được tổ chức mang tính cộng đồng. Để góp phần tạo nên thành công trong giáo dục trẻ mầm non việc tổ chức tốt các hoạt động ngày hội, ngày lễ là hoạt động không thể thiếu. Hoạt động lễ, hội trong trường mầm non tạo điều kiện, cơ hội giúp trẻ hiểu biết về văn hóa, xã hội, làm phong phú thêm đời sống tinh thần, có thêm kinh nghiệm sống, phát triển nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm - kỹ năng xã hội và thẩm mỹ. Đây là một hoạt động giáo dục trong chương trình giáo dục trẻ mầm non. Thực hiện đúng mục tiêu giáo dục mầm non, các trường mầm non hiện nay đã và đang lập kế hoạch, tổ chức các hoạt động trong ngày lễ, ngày hội cho trẻ tham gia và trải nghiệm.

1. Vai trò của tổ chức hoạt động lễ, hội trong trường mầm non

Lễ - hội trong trường mầm non là phần không thể thiếu trong sinh hoạt của trẻ, đáp ứng nhu cầu giao lưu tình cảm, cảm xúc và là một trong những hoạt động hấp dẫn. Việc tổ chức hoạt động lễ, hội được coi

là một trong những phương tiện giáo dục nhiều mặt cho trẻ ở trường mầm non và cũng là một nội dung đổi mới trong giáo dục mầm non hiện nay.

Qua việc tổ chức hoạt động trong ngày lễ, ngày hội, nhằm cho trẻ có khái niệm về một số ngày lễ gắn gũi với trẻ và thể hiện tình cảm, thái độ của mình với các ngày đó. Đặc biệt, trong tổ chức lễ hội hoạt động để lại cho trẻ nhiều cảm xúc, tình cảm, kỷ niệm đẹp, tạo ấn tượng sâu sắc với trẻ.

Hoạt động trong ngày lễ hội ở trường mầm non là hoạt động được quy định trong chương trình giáo dục. Hoạt động này tạo điều kiện hình thành ở các cháu phẩm chất trí tuệ, nhận thức và khả năng nghệ thuật. Những ngày lễ - ngày hội đều có hình thức tổ chức quan trọng trong việc tạo ra môi trường hoạt động phong phú, sinh động cho trẻ.

Tổ chức hoạt động văn hóa nghệ thuật trong ngày lễ, ngày hội ở trường mầm non mang ý nghĩa nhân văn to lớn, theo công ước quốc tế về quyền trẻ em, trẻ em có quyền được: “phát triển tối đa nhân cách, tài năng, thể chất, tinh thần” (điều 29) “được tự do tham gia

CULTURE

các hoạt động văn hóa, văn nghệ phù hợp với lứa tuổi” (điều 31).

Mọi người đều đồng ý rằng hầu hết năm đầu đời của trẻ là những năm quan trọng nhất cho sự phát triển toàn diện của trẻ cũng là một quá trình tâm lý diễn ra mạnh mẽ của trẻ. Đặc điểm của lứa tuổi này là rất thích vận động, thể hiện mình, thích âm nhạc và thích được biểu diễn. Vì vậy, việc tổ chức hoạt động trong ngày lễ hội, hoạt động văn hóa- văn nghệ cho trẻ mầm non là một biện pháp tích cực trong giáo dục. Tổ chức hoạt động lễ hội cho trẻ ở trường mầm non trẻ được mang tính giáo dục của các ngày hội, ngày lễ có tác dụng lớn trong việc giáo dục tình cảm đạo đức, tình yêu quê hương đất nước và giúp trẻ cảm nhận một cách trọn vẹn nhất.

Lễ - hội không đơn thuần chỉ là một chương trình hoạt động văn nghệ tổng hợp mà là một sự kiện văn hóa được tổ chức mang tính cộng đồng. Khái niệm về Lễ - hội trong văn hóa được hiểu “Lễ” là hệ thống những hành vi, động tác nhằm biểu hiện sự tôn kính của con người với thần linh, phản ánh những ước mơ chính đáng của con người trước cuộc sống mà bản thân họ chưa có khả năng thực hiện. “Hội” là sinh hoạt văn hóa, tôn giáo, nghệ thuật của cộng đồng, xuất phát từ nhu cầu cuộc sống.

Sự hấp dẫn của ngày hội, ngày lễ sẽ tạo ra ấn tượng sâu sắc đối với trẻ, làm cho trẻ có thể nhận thức và ghi nhớ lâu hơn, hình thành dần cho trẻ ý niệm về những ngày hội ngày lễ, và có ý nghĩa giáo dục tác động đến trẻ một cách nhẹ nhàng đặc biệt trong ngày lễ hội có các hình thức tổ chức đa dạng như kịch, văn nghệ, trò chơi... giúp cho trẻ có cơ hội được thể hiện tình cảm, thái độ của mình với những sự kiện mà trẻ được trải nghiệm thông qua các hoạt động văn hóa, văn nghệ. Qua đây cũng là một cơ hội để trẻ được trải nghiệm, tìm hiểu về văn hóa dưới góc nhìn của trẻ, các nhân vật trung tâm của ngày lễ, ngày hội; các câu chuyện của lễ hội, cùng với việc thể hiện các tiết mục văn nghệ có nội dung theo chủ đề ngày hội, ngày lễ có ý nghĩa to lớn trong việc giáo dục trẻ tình cảm, đạo đức, tình yêu quê hương đất nước, lòng biết ơn và yêu mến những người đã quan tâm chăm sóc mình.

Vai trò của nhà trường, giáo viên và trẻ trong hoạt động lễ hội

Nhà trường đóng vai trò quyết định trong việc tổ chức hoạt động lễ hội và cần có kế hoạch lựa chọn ngày lễ hội, nội dung, hình thức, phạm vi tổ chức như thế nào. Trong kế hoạch năm học nhà trường cần xác định những ngày lễ hội nào trong năm để đảm bảo tính khoa học, phù hợp với thực tiễn của địa phương, điều kiện hoàn cảnh cụ thể của từng trường, quy mô tổ chức. Đảm bảo mục tiêu hướng đến là tạo điều kiện để toàn trường hiểu hơn ý nghĩa, có những trải

nh nghiệm thú vị về ngày lễ, ngày hội và cùng tham gia vào các hoạt động.

Cần có đội ngũ giáo viên tâm huyết, có năng lực, có kiến thức văn hóa về lễ hội, hiểu được việc tổ chức lễ hội cho trẻ là việc làm cần thiết, không thể thiếu, tạo ấn tượng sâu sắc trong tâm hồn trẻ thơ. Người giáo viên đóng vai trò quan trọng trong việc tổ chức, hướng dẫn, cùng tham gia các hoạt động trong ngày lễ ngày hội. Giáo viên còn là cầu nối gắn kết các mối quan hệ đa chiều giữa nhà trường, giáo viên, ban phụ huynh, trẻ, các tổ chức xã hội. Qua việc tổ chức hoạt động lễ hội giáo viên thể hiện và phát huy được khả năng hiểu biết, tổ chức tính khoa học trong công việc và năng lực sáng tạo trong hoạt động.

Đối với trẻ, được tham gia vào công tác chuẩn bị cũng như các hoạt động trong ngày lễ, ngày hội là cơ hội cho trẻ trải nghiệm, sáng tạo, chia sẻ ý tưởng, thể hiện bản thân, góp phần vào hoạt động có ý nghĩa. Trẻ cảm nhận được vai trò của mình, sự quan tâm, chia sẻ, sự quan trọng của bản thân cũng như sự quan trọng của những người xung quanh. Vì vậy, trong quá trình chuẩn bị cũng như tiến hành các hoạt động lễ hội, nhà trường, giáo viên cần luôn chú ý tới vai trò của trẻ, tạo cơ hội cho trẻ được trực tiếp tham gia các hoạt động, được trình bày ý tưởng, được trưng bày sản phẩm do chính trẻ tham gia làm ra. Như tết Hàn thực tổ chức cho trẻ làm bánh trôi, ngày Tết Trung thu cho trẻ chuẩn bị lồng đèn, tự sáng tạo hình dáng, màu sắc, chất liệu, làm bánh dẻo, bánh nướng, hay tham gia trực tiếp đóng vai các nhân vật, tham gia vào kịch bản văn nghệ tổng hợp...

2. Một vài đặc điểm tâm, sinh lý của trẻ chúng ta cần quan tâm trong quá trình tổ chức hoạt động lễ, hội cho trẻ

Trẻ mầm non “Học mà chơi, chơi mà học” Do đó hoạt động vui chơi nói chung, hoạt động văn hóa, văn nghệ nói riêng chiếm một thời gian rất lớn trong hoạt động vui chơi muôn hình muôn vẻ trong trường lớp, gia đình, xã hội tạo cho trẻ dễ dàng nhập vai thể hiện bằng cử chỉ, điệu bộ, trẻ có một tâm hồn nhạy cảm, trẻ thơ có tâm hồn nhạy cảm, dễ rung động trước mọi kích thích của thế giới bên ngoài vì trẻ rất dễ cảm nhận những thay đổi kích thích đó. Chính vì thế mà trẻ đến với nghệ thuật một cách tự nhiên và tác động của nghệ thuật với tuổi thơ cũng thật mạnh mẽ. Khả năng cảm thụ nghệ thuật thường được nảy sinh ngay từ lứa tuổi này. Ở lứa tuổi này trẻ thường rất xúc cảm với cảnh vật và hoạt động của con người xung quanh và từ đó trẻ có sự cảm hứng đến say mê và mong ước được làm nhiều cái đẹp.

Trẻ mẫu giáo còn xuất hiện tư duy trực quan sơ đồ, kiểu tư duy này vẫn giữ tính chất hình tượng đã mất đi những chi tiết rườm rà chỉ còn giữ lại những yếu tố

CULTURE

giúp trẻ phản ánh khái quát những sự vật chứ không phải từng sự vật riêng lẻ. Trong đó ký hiệu tượng trưng là nhân tố quan trọng giúp trẻ đến với nghệ thuật múa có nhiều thuận lợi. Ví dụ: Với cây chổi hoặc một cái roi dài trẻ có thể làm ngựa để cưỡi; cành cây, lá cây để làm cỏ...

Nếu quan sát ta thấy đặc điểm tâm lý của trẻ có nhiều tố chất phù hợp với những hoạt động biểu tượng tự nhiên mà nghệ thuật ca, múa nhạc là điều kiện tốt nhất đối với trẻ thơ trong việc lĩnh hội.

Ở lứa tuổi này trẻ thích bắt chước và hay bắt chước theo người lớn, thấy cái gì hay mới lạ, cái gì trẻ yêu thích là trẻ sẽ làm theo nhờ đó mà các bài tập múa, dưới sự hướng dẫn của cô giáo mà trẻ bắt chước một cách nhanh chóng, tiếp thu nhanh các động tác múa và nhớ rất nhanh các động tác múa. Có thể nói đây là một ưu điểm lớn nhất của trẻ mẫu giáo, nó đã góp phần không nhỏ chủ đạo cho trẻ tiếp cận và phát huy khả năng của trẻ với nghệ thuật ca, múa.

Phương tiện thể hiện của nghệ thuật múa hát là cơ thể con người nên đặc điểm hoạt động là rất quan trọng đối với thời kỳ sinh trưởng và phát triển. Sự phát triển của hệ cơ: chính là tiền đề cho sự phát triển khả năng múa của trẻ. Theo tài liệu nguyên cứu “Tâm vận động” khái niệm nghiên cứu khoa học giáo dục thì trẻ em lên 5 tuổi đã có thể làm một động tác toàn thân động tác mang tính đối xứng, trẻ 4 -5 tuổi đã biết giữ thăng bằng, nắm chi tiết động tác nhiều hơn, hoạt động cơ bản hoàn thiện hơn, biết vận động phối hợp toàn thân với các điệu múa hoặc tái hiện những nội dung khó. Bên cạnh đó, sự phát triển về bộ máy phát âm và về ngôn ngữ của trẻ mẫu giáo: bộ máy phát âm của trẻ phát triển khá hoàn thiện, trẻ có thể phát âm tròn vành, rõ chữ, và có một vốn từ phong phú, đa dạng.

Như vậy, sự phát triển tâm sinh lý của trẻ là yếu tố quan trọng tạo nên những điều kiện không chỉ tham gia các hoạt động múa hát đơn lẻ mà trẻ có khả năng cảm nhận học tập theo một hệ thống chương trình nhất định.

Cơ thể trẻ phát triển từng ngày, từng tháng theo lứa tuổi trẻ càng lớn, cơ thể trẻ càng hoàn thiện hơn, bước vào tuổi mẫu giáo trẻ đi đứng chạy nhảy đã khá vững vàng. Tuy nhiên xương của trẻ vận động quá mức hay sai tư thế gây chấn thương cho trẻ - xét về khả năng vận động trẻ đã biết phối hợp nhịp nhàng các động tác giữa chân, tay có khả năng định hướng trong không gian, các tố chất vận động (nhanh, mạnh, khéo, bền) đang phát triển, trẻ có thể thực hiện tốt các động tác vận động theo sự hướng dẫn của giáo viên.

Trẻ phản ánh tốt theo hiệu lệnh và có thể thực hiện

các thao tác tổng hợp, hiểu được yêu cầu của động tác nhảy múa, minh họa. Các cơ quan vận động của trẻ được củng cố và phát triển, trẻ nắm được các động tác riêng lẻ vào các bản nhạc tạo các điệu múa.

Việc tổ chức các hoạt động văn hóa, văn nghệ trong ngày lễ, ngày hội có rất nhiều hoạt động phong phú. Vì vậy, cần phải tuyển chọn, dàn dựng các tiết mục văn nghệ, lựa chọn hình thức thể hiện đa dạng: hát, múa, hoạt cảnh, nhảy, trình diễn thời trang... Xây dựng kịch bản có nội dung, ý tưởng phù hợp với từng độ tuổi, thể hiện được ý nghĩa ngày lễ, ngày hội, để cô và trẻ cùng thể hiện. Tránh việc chạy theo hình thức tốn kém kinh phí mà hiệu quả giáo dục không cao.

3. Một vài hình thức tổ chức hoạt động trong trường mầm non hiện nay

Để có một ngày lễ hội ý nghĩa với cô và trẻ thì hình thức tổ chức là rất quan trọng. Có rất nhiều hình thức tổ chức hoạt động âm nhạc trong ngày lễ hội khác nhau phụ thuộc vào nội dung và ý nghĩa của ngày lễ hội đó như:

Chương trình biểu diễn tổng hợp: là hình thức cơ bản nhất và truyền thống nhất. Đây là chương trình của lớp, của trường biểu diễn các tiết mục kịch, văn nghệ, trò chơi... do trẻ và các cô cùng tham gia dàn dựng và thể hiện. Trong chương trình văn nghệ luôn có M.C là cô giáo hoặc là cả cô và trẻ cùng dẫn. Đan xen những tiết mục là các trò chơi âm nhạc, trò chơi dân gian cho trẻ cùng tham gia.

Hình thức biểu diễn tập thể: cũng được sử dụng vào những ngày lễ - ngày hội quan trọng trong năm học và đôi với nhà trường. Ngày hội bé đến trường, sinh nhật Bác, ngày hội dân vũ, ngày kỷ niệm thành lập trường, ngày Tết Trung thu đều là những ngày trường cho trẻ của tất cả các lớp tham gia múa hát tập và mỗi cá nhân đều được tham gia.

Hình thức hội thi: là hình thức trẻ các lớp sẽ thi với nhau về khả năng ca hát của mình để dành giải. Trẻ trong lớp sẽ tập theo sự dàn dựng và chỉ huy của các cô trong lớp để nhà trường đánh giá cô và trẻ. Ví dụ: ngày lễ “Về miền cổ tích” trẻ sẽ đóng kịch theo các câu truyện cổ tích, trẻ vẽ tranh để thi đua cùng với các bạn trong khối của mình.

Để đáp ứng được nhu cầu hoạt động biểu diễn tổng hợp, hoạt động vui chơi trong ngày lễ hội của trẻ ở trường mầm non, trong đó công tác tổ chức trong ngày lễ hội là rất quan trọng và cần thiết. Tổ chức hoạt động lễ hội là một tập hợp các nội dung kịch bản theo một bố cục logic chặt chẽ, có tính nghệ thuật, hấp dẫn. Tổ chức hoạt động âm nhạc chính là sự liên kết hợp lý các tiết mục với nhau trong một tổng thể của chương trình. Mỗi chương trình lễ hội đều có một mục đích nhất định, một định hướng được xác định nhằm đem lại cho người thưởng thức sự tiếp nhận

CULTURE

nội dung tư tưởng cũng như nêu bật lên chủ đề, hình tượng của lễ hội đó.

Gợi ý nội dung và phương pháp tổ chức một số ngày lễ, ngày hội trong trường mầm non

Lễ khai giảng năm học mới

Ngày khai trường là ngày toàn dân đưa trẻ đến trường. Đối với trẻ mầm non là ngày hội bé đến trường.

Nội dung, phương pháp tổ chức:

- Tổ chức chương trình văn nghệ tổng hợp theo chủ đề Trường Mầm non của bé.

- Đối với trẻ cũng như gia đình, đây là ngày quan trọng nhất, đánh dấu mốc trường thành đầu tiên về nhận thức của trẻ qua từng độ tuổi. Sự vui vẻ đón chào của bạn bè và cô giáo sẽ giúp trẻ bớt dè dặt, ngượng ngùng và khoảng cách giữa các bạn cũ và bạn mới, tạo cho trẻ bầu không khí thân mật để trẻ cảm thấy yêu thương, mến lớp và muốn đi học.

- Thời gian: tổ chức ngày 5/9 hàng năm, tổ chức thành một ngày lễ để đón học sinh mới và các bé mới vào nhà trường.

- Địa điểm tổ chức: Tại sân khấu của trường mầm non.

Tết Trung thu

Vào ngày 15/8 âm lịch hàng năm sẽ tổ chức Tết Trung Thu. Thời điểm này khi trời mát mẻ, mùa màng đang đợi thu hoạch.

Nội dung, phương pháp tổ chức:

- Tổ chức thực hành, trải nghiệm làm bánh trung thu, lồng đèn, bày mâm ngũ quả. Đặc biệt vào đêm hội trăng rằm có múa sư tử, múa lân, rước đèn phá cỗ.

- Tết Trung Thu còn gắn liền với sự tích Chú Cuội và chị Hằng Nga từ cung trăng xuống chơi với các em nhỏ. Nên hình thức tổ chức rất phong phú: liên hoan văn nghệ múa lân, sư tử; hình thức sân khấu hóa các hoạt động trong ngày hội để trẻ vừa làm khán giả vừa làm diễn viên trong ngày hội tạo bầu không khí vui vẻ, sôi động và ý nghĩa.

- Ở các trường mầm non, các lớp học ở các độ tuổi ở khu dân cư tổ dân phố và ở những trung tâm thương mại.

Ngày nhà giáo Việt Nam (20/11)

Là ngày học sinh thể hiện tình cảm, lòng biết ơn của các thầy cô đã dưỡng dạy, chăm sóc và nuôi dưỡng mình. Giáo dục truyền thống tôn sư trọng đạo, uống nước nhớ nguồn của dân tộc Việt Nam.

Nội dung, phương pháp tổ chức:

Tổ chức thành ngày mít tinh kỷ niệm ngày Nhà Giáo Việt Nam. Đồng thời xây dựng kịch bản để trẻ, học sinh lên biểu diễn thể hiện lòng biết ơn của mình đối với thầy cô của mình qua các bài hát, điệu múa, bài thơ và qua những lời chúc dành tới cô của mình.

Kết luận

Tóm lại, tổ chức hoạt động âm nhạc trong ngày lễ - ngày hội cho trẻ ở trường mầm non được áp dụng một cách khéo léo sẽ giúp cho các giáo viên mầm non tiết kiệm được công sức và kinh phí. Các giáo viên mầm non hoàn toàn có thể tự mình tổ chức hoạt động âm nhạc trong ngày lễ - ngày hội cho trẻ, không cần nhờ đến các đạo diễn chuyên nghiệp, trở thành một công cụ hỗ trợ hữu hiệu cho các giáo viên mầm non tổ chức hoạt động âm nhạc trong ngày lễ, hội cho trẻ. Đảm bảo được giá trị nghệ thuật, giá trị giáo dục của ngày lễ hội và phù hợp với khả năng của trẻ giúp trẻ phát triển một cách toàn diện. Làm tốt nhiệm vụ này là góp phần vào việc hoàn thiện nhân cách con người Việt Nam mới cho thế hệ măng non mà Đảng và nhà nước đã đề ra trong Nghị Quyết 15 đối với ngành Giáo Dục Mầm Non.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo, *Chương trình Giáo dục mầm non, Nxb Giáo dục Việt Nam (2017)*.
2. Hoàng Công Dụng - Trần Chinh, *Tổ chức các hoạt động lễ hội ở trường mầm non, NXB Giáo dục Việt Nam (2013)*.
3. Cao Đức Hải, Nguyễn Khánh Ngọc, *Quản lý lễ hội và sự kiện, Nxb Lao động tái bản (2014)*.
4. Phạm Thị Hòa, *Giáo dục âm nhạc (tập II) - Nxb Đại học Sư phạm (2006)*.
5. Lê Anh Tuấn, *Giáo trình dàn dựng chương trình âm nhạc tổng hợp, Nxb ĐHSP HN (2007)*.
6. Hoàng Văn Yên, *Kịch bản lễ hội ở trường mầm non, Nxb Giáo Dục (2001)*.